

Motion:

Kommunikationsutveckling – tätorten Vaggeryd

Bakgrund

Trafikverkets projektering av elektrifieringen, Värnamo – Nässjö, samt sträckningen Byarum – Tenhult påverkar starkt Vaggeryds tätort. Behov av planskilda korsningar ökar och Vaggeryds kommun kommer med största sannolikhet att få bekosta dessa i kommande mandatperioder. Bomfällningstiderna förändras också positivt av beslutet att inte köra ner tågen förbi Vaggeryd för att vända.

Trafikverkets beräkningar för bomtider finns för närvarande inte fastlagda.

Det borde vara möjligt att påverka Trafikverket att deras system för tågklarering förbättras och utvecklas i syfte att kraftigt minska väntetiderna vid bomfällningarna med förbättrad och förändrad teknik.

Centrumutvecklingen i Vaggeryd är viktig för att kunna behålla service och handel mot våra kommuninvånare. Därför bör Storgatan och Karlavägen med sin bebyggelse bevaras, och då speciellt "kulturminnesförklarade" hus. Dvs inte några fastigförvärv för att framtidsäkra möjligheten till planfria korsningar.

Nuvarande parkeringsmöjligheter är också viktiga.

Anslutning/breddning av Nådstigen/Storgatan, för att kunna köra vägen via södra undergången, är ett enkelt sätt att underlätta för trafikanterna.

En "parlamentarisk" utredning om framtida (nästa mandatperiod) planskilda korsningar och samhällsutveckling i hela kommunen bör tillsättas.

Därför föreslår "Allians för Balans" Vaggeryds kommun:

- att all planering i fortsättningen förutsätter fortsatt plankorsning vid Storgatan.

Vaggeryd 2023-05-25

För Kristdemokraterna

Thomas Axelsson

För Centerpartiet

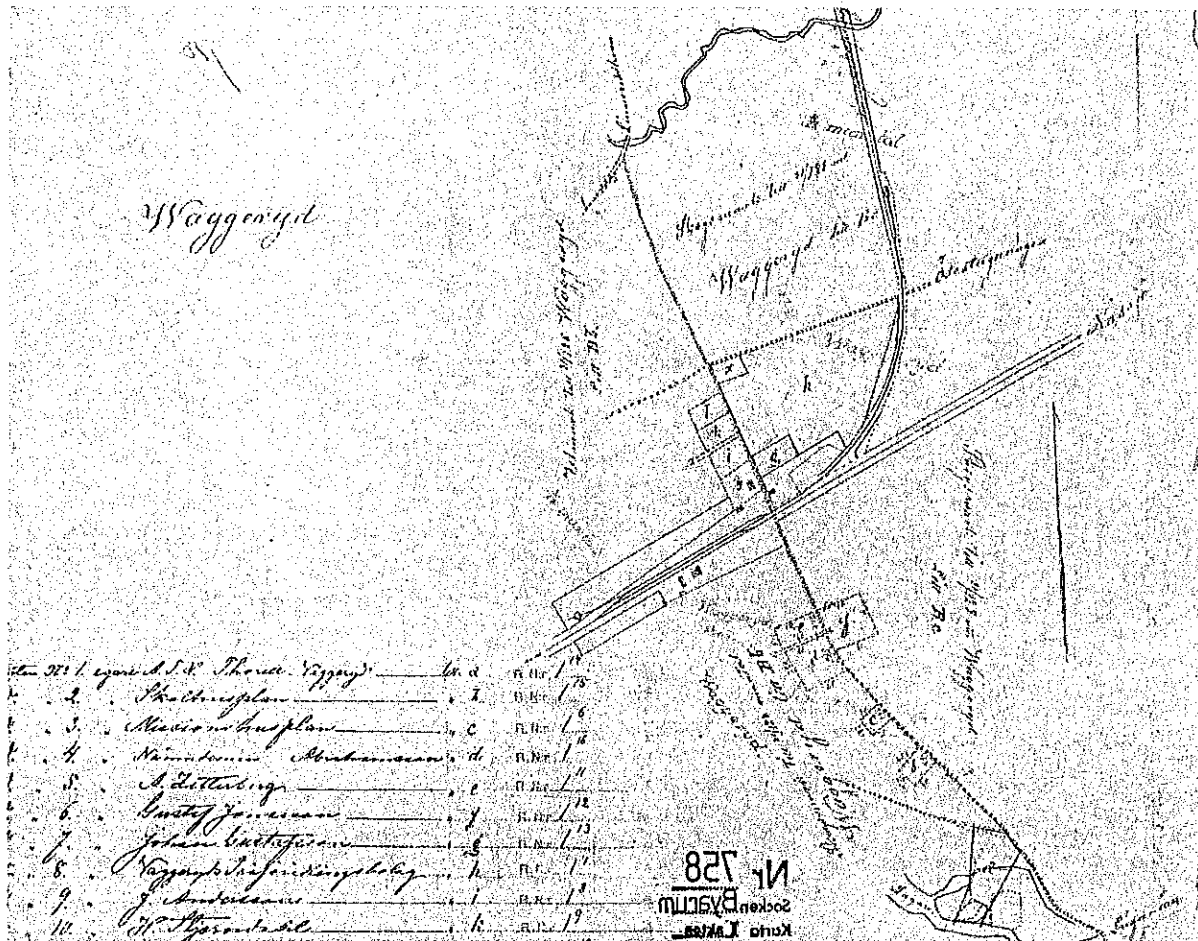
Jörgen Johansson

För Empartiet

Lennart Karlsson

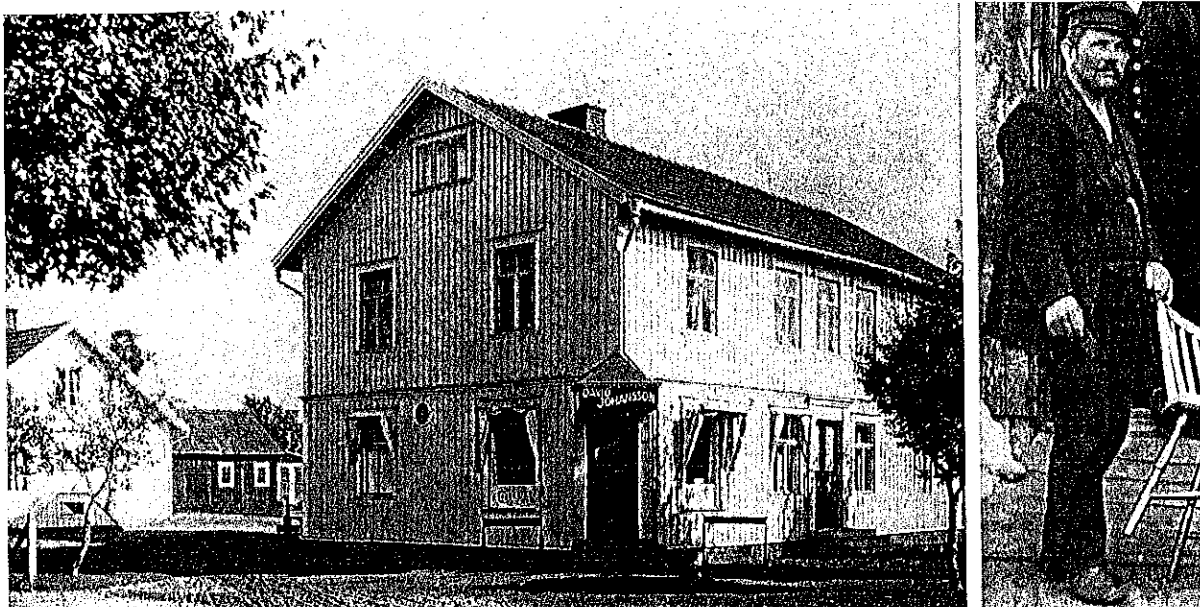
Historik om Sandhem 1

Karta från 1898 - husen omkring Häradsvägen

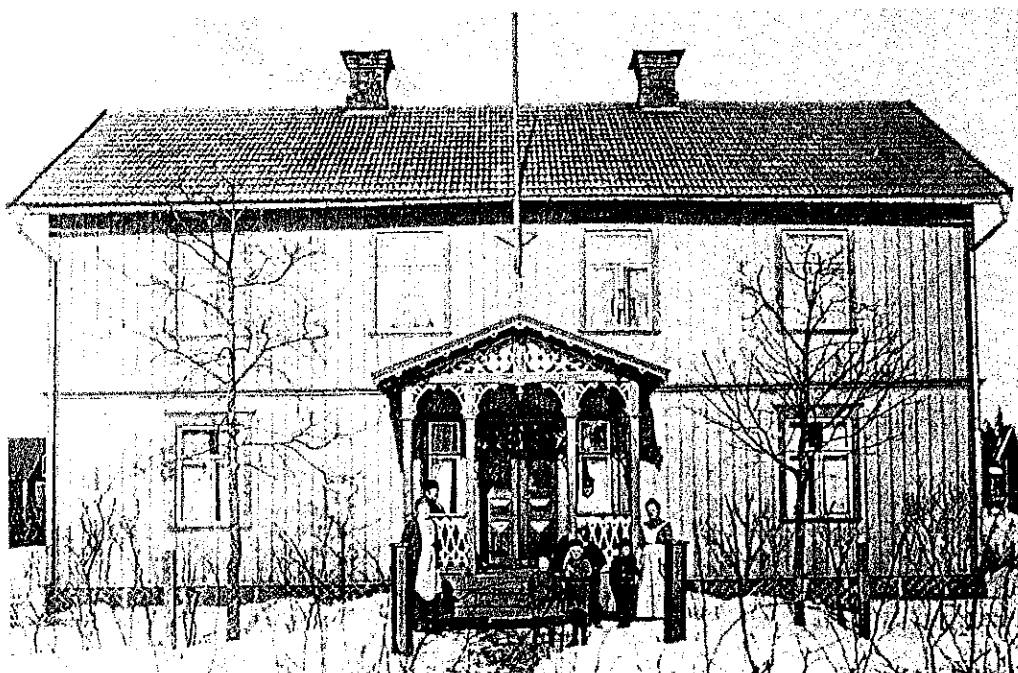
Fastigheterna är nerifrån betecknade a-h. Från Lantmäterimyndighetens arkiv.

- a: Ålandsö, där A. T. Toorell byggde garveri 1898
- b: skolhusplan, skänkt till Byarums kommun av Anders Kjellerstedt 1898
- c: missionshusplan, bebyggd 1882. Enligt gåvobrev 1898 skänkte Anders Kjellerstedt det året 792 m² ytterligare till Waggeryds missionsförening.
- d: Sandhem 2, Johannes Abrahamssons jordplan, obebyggd
- e: Fridensborg 3, Anders Zetterbergs fastighet, byggd 1898
- f: Sandhem 1, Gustaf Jonassons fastighet, uppförd 1898**
- g: Kristinedal, Johan Gustafssons, senare J. Söderlunds fastighet, byggd 1897-1898
- h: Waggeryds Träförädling, fabriken byggd 1897-1898
- i: Fridhem 2, Johannes Anderssons fastighet, byggd 1886
- k: Dalskog, Henning Stjerndahls fastighet, byggd 1898
- l: Ingsberg, Ingeborg Stina Andersdotters fastighet, byggd 1898
- m: Rosenlund, huset byggt 1897 av Clas Henning Dahlqvist och Anders Gustaf Svensson

Sandhem 1, Storgatan 39. Huset uppfört 1898 av Gustaf Jonasson (till höger).

I november 1898 stod huset **Sandhem 1** klart. Gustaf Jonasson, född 1868 i Brandstorp, köpte det året en jordplan på 3600 m² av Johan Andersson, Lyckorna. Priset var 400 kr. Jonasson flyttade inte dit förrän år 1900 utan hyrde ut till ett par andra familjer från november 1898. Familjen Tilda Kristina och August Andersson flyttade då in i huset, likaså snickaren Anders Johan Petersson. År 1902 köpte Gustaf Jonasson mer mark, kanske han det året byggde det mindre huset på tomten. Delar av det stora huset kommer från Brandstorp. Jonasson betraktades som förmögen, man sa att "han levde på pengar". Flera personer lånade pengar av honom. Jonasson hade en tid en lanthandel lite längre bort på Storgatan, den som senare blev Anton Kjellerstedts affär.

En tidig bild på Storgatan 39. På verandan sitter Gustaf Jonasson till vänster, övriga personer är hyresgäster. Bromsaren Karl Oskar Gottfrid Gyllensten är till höger på verandan och framför densamma ses till vänster hans fru Elisabet Victoria Gyllensten och till höger Helena Johansson. Barnen tillhör förmodligen familjerna Johansson och Gyllensten. Familjen Gyllensten flyttade till Värnamo 1918.

1931 köptes Sandhem 1 av charkuteristen David Johansson Storgatan 39. Han byggde till och flyttade sedan dit sin verksamhet från Redersberg på andra sidan Karlavägen. Två år senare flyttade familjen Johansson in i huset. Gårdshuset hade en lägenhet medan det stora huset hade två våningar och fyra lägenheter.

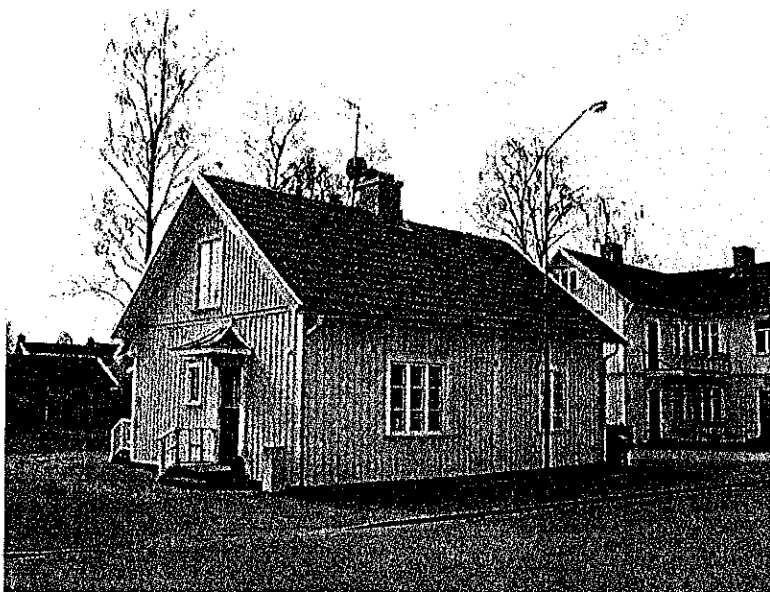
Gerda och David Johansson drev charkuterirörelsen till 1962. Charkuteriet var känt för sina fina varor. Det var inte lätt att klara kylningen av charkuterivarorna innan det fanns kylaggregat. David löste problemet genom att köpa is av bröderna Oskar och Fritiof Lindberg. Isen var uppsågad på Hjortsjön.

Gerda och David Johansson. Gerda var född 1901 i Traryd, Kronobergs län och David var född 1890 i Tofteryd. Foto Royal Jönköping, lånat av dottern, Birgitta Lindström.

Åkaren David Ljungberg hyrde 1933-1936 en lägenhet i Sandhem 1. Han hade då häst och vagn i uthuset.

Emma Andersson, "Matemma", hyrde gårdshuset på Storgatan 39 från 1933 och hade matservering där. Hon var född i Järstorp 1880. De som arbetade inom industrin fick morgonkaffe 06:30, frukost 09:00, middag 13:00, kaffe 17:00 och kvällsmat 19:00. Affärsanställda fick middag 12:30 och kontorsanställda och lärare fick middag 13:30. På den tiden hyrde ogifta personer ofta ett rum utan kokmöjligheter. De utnyttjade denna matservering som var öppen alla dagar i veckan året om. Det kunde hända att "Matemma" serverade upp till 70 gäster på en dag. 1947 övertogs rörelsen av Åstrid Källgren. Från 1950 är det lilla huset privatbostad.

Gårdshuset på Storgatan 39. Foto Evert Melin 2014.

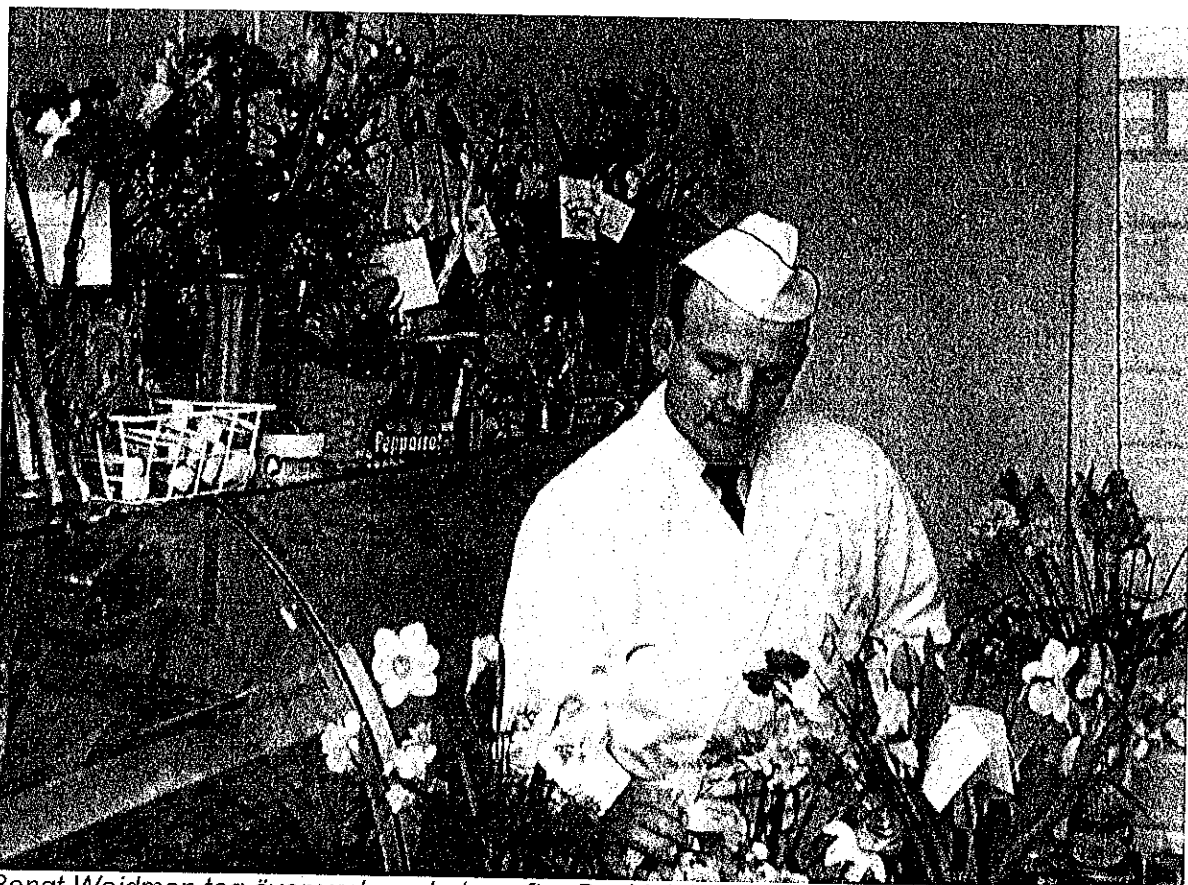

Emma Andersson

"Matemma" med några gäster. Två från vänster i första raden är Henry Fridén, kommen från Ölmstad. På räcket sitter Herman Andersson ("Herman i Bårestorp"). Trea från höger i andra raden är Sture Lindahl. Han valdes till ordförande i kommunalfullmäktige när Vaggeryd blev köping 1952. Huset till höger är uthuset, tidigare slakteriet, på Karlavägen 1. Foto lånat av Evy Bertilsson.

Bengt Weidman tog över verksamheten efter David Johansson den 12 april 1962, får blommor efter första dagen i Vaggeryd. Foto Gustav Boberg 1962.

Bengt Weidman kom från Hagerts i Jönköping och fortsatte med David Johanssons traditioner. Han kallade sin affär Weidmans Livs. Vid köpet ville David behålla en av de vita arbetsrockarna. Varje månad betalade Bengt hyran kontant och då bjöd David på våfflor och kaffe iklädd den vita rocken. Två månader efter att Bengt tagit över bröt salmonellaepidemin ut i Vaggeryd men affären klarade sig utan anmärkning. Bengt Weidman var kvar i Sandhem 1 till 1969, då han köpte mejeriet på Frideborgsvägen.

Flera andra verksamheter har sedan varit på Storgatan 39, först Smålands Folkblads lokalredaktion med Erik "Degan" Jonsson som redaktör, sedan Jannes Centralservice med Ola och Hasse Junelöv 1975-1988 och Lasse Melanders krukmakeri 1988-2001.

2023 har Linda Nydenmo en butik som heter Fröken Smart i huset.

Tomten Sandhem 2, på andra sidan Storgatan, motsvarande nuvarande adresser Storgatan 38-40, köptes 1898 av Johannes Abrahamsson. Han byggde inget hus där förrän 1902.

Sandhem 3, nuvarande adress Storgatan 43, byggdes 1899 av bröderna Alexius och Carl Johan Andersson. Selma och Alexius Andersson bodde sedan i detta hus hela livet.

Sandhem 4, på nuvarande Storgatan 40, styckades av från Sandhem 2. Där byggdes ett hus 1905 av Betty Adolfina och Karl Johan Ström, Karl Johan, född i Bondstorp 1875 var handelsresande först men står senare som spannmålshandlare i församlingsboken.

Fler hus i närheten på båda sidorna av Storgatan fick sedan fastighetsbeteckningen Sandhem. Nummerbeteckningarna på fastigheterna Sandhem beror på i vilken ordning tomterna inköptes, inte på ordningen de bebyggdes.